

Курс "Християнська етика - 1"

Відеолекція 7: Технолатрія

(Девід Феддес)

У 1898 році Робертсон Морган написав оповідання про величний корабель завдовжки 800 футів — значно більший, ніж будь-який з будь-коли побудованих того часу. Через чотирнадцять років після цього був збудований справжній корабель завдовжки понад 800 футів. Корабель, описаний у романі, мав три щогли. Справжній корабель також був трьох щоголовим. Корабель з роману міг розвивати швидкість до 25 вузлів, так само як і реальний корабель. Фантастичний корабель міг перевозити близько 3000 осіб, і справжній корабель вмещав 3000 осіб. На кораблі з роману шлюпки для порятунку були передбачені лише для частини пасажирів, оскільки корабель вважався таким, що ніколи не потоне. Те ж саме стосувалося і до справжнього корабля.

Корабель, описаний в оповіданні Робертсона, вирушив через Атлантику з багатими та самодостатніми пасажирями. У холодну квітневу ніч він зіткнувся з айсбергом та потонув. Справжній корабель також вирушив через Атлантику з великою групою багатих та самодостатніх пасажирів. У холодну квітневу ніч 1912 року він зіткнувся з айсбергом та потонув. Справжній корабель мав назву "Титанік". Уявний корабель, описаний у романі Робертсоном за чотирнадцять років до цієї події, мав назву "Титан".

Це дійсно дивовижний збіг обставин, чи не так? Виглядає так, наче роман передбачив те, що станеться у реальному житті. Проте Морган Робертсон не претендував на звання пророка, який дає невідомі передбачення, натхнені Богом. В нього не було прямого бачення майбутніх подій, даного Богом. У його романі про «Титана» можна знайти разючу подібність з «Титаніком», але є і відмінності. Автор добре розумів технології суднобудування, щоб передбачити, які тенденції в цій галузі відбуватимуться у найближчі десятиліття. Він також добре розумів людську природу, щоб припустити, що може статися, якщо люди не будуть смиренними та обережними, якщо вони будуть занадто довіряти технологіям та дуже високо оцінювати себе, припускаючи, що нічого не може трапитися інакше, ніж вони планують. Можливо, за Божим задумом, роман Робертсона про «Титана» став своєрідним попередженням про гордість, яке залишилося непоміченим кілька років пізніше. «Титанік» був неналежним чином обладнаний рятувальними шлюпками та одна людина, через свою дурість, сказала, що навіть Бог не може потопити Титанік.

Тир і Титанік

Роман Морган Робертсона про приречений корабель не був частиною біблійного передбачення. Але в Біблії є важливе передбачення про прокляте місто. У книзі пророка Єзекіїля записані слова Господа про покарання міста-держави Тир. Він був Середземноморським портовим містом, розташованим приблизно за 160 кілометрів на північний захід від Єрусалима. Тир був центром судноплавства і міжнародної торгівлі з прекрасним флотом кораблів та доступом до винаходів і предметів розкоші з усього світу. Мешканці Тиру були освіченими, вправними в справах, успішними та гордими. У міста була настільки розвинена економіка, що люди вважали, що вони завжди будуть багатими. Тир мав настільки вигідне стратегічне положення, що мешканцям здавалося, що його ніколи не завоюють.

Але Бог покарав Тир. У 27-му розділі книги Єзекіїля Господь зобразив Тир у вигляді корабля: величного, міцного, добре збудованого, з досвідченою командою, завантаженого розкішшю та різноманітними товарами, але приреченого йти на дно. Тир схожий був на «Титанік». Люди захоплювалися його розкішшю та технологіями й вважали, що він ніколи не потоне. Проте Бог сказав титанічному Тиру: "Багатство твоє та крам твій, і вироби твої заміни, мореплавці твої і твої щоглярі, ті, що латають пробої твої, і ті, що міняють заміний крам твій, і всі твої вояки, які в тебе, і всі збори твої, що серед тебе, попадають в серці морів в дні упадку твого!" (Єзекіїля 27:27).

У Бога також було особисте послання для царя Тира. Бог сказав цьому гордому правителю:

"Сину людський, скажи князеві Тиру: Так говорить Господь Бог: за те, що підвищилось серце твоє й ти сказав: Я Бог, сиджу на Божому престолі в серці морів, а ти тільки людина, а не Бог, хоч ставив своє серце нарівні з серцем Божим...Ось ти мудріший від Даниїла, кожен мудрець не прилучиться до тебе. Своєю мудрістю та своїм розумом набув ти собі багатство, і назгромадив золота та срібла в скарбницях своїх. Великою своєю мудрістю та торгівлею свою помножив ти багатство своє, і підвищилось твоє серце багатством своїм! Тому так говорить Господь Бог: За те, що ти ставиш своє серце нарівні з серцем Божим, тому ось Я спроваджу на тебе чужих, насильників поміж народами, і вони повиягають мечі свої на красу твоєї мудрости, і зневажають красу твою. Вони скинуть тебе в могилу, і помреш ти смертю пробитого в серці морів" (Єзекіїль 28:2-8).

З технологіями, торгівлею, транспортом та впливовими структурами, що контролювали фінансові інтереси в численних країнах, Тир був схожий на сучасну мультинаціональну корпорацію з мільярдними оборотами. Для керування всім цим потрібний був справжній чоловік, обдарований як Бог — принаймні, так думав цар Тиру. Однак Бог не здивувався. Він сказав цареві, що оскільки той вважає себе мудрим як Бог, Тир разом із самим царем буде знищений: "Чи справді ти скажеш: Я бог! перед убивником своїм, а ти ж тільки людина, а не Бог, у руці тих, що зневажають тебе" (Єзекіїль 28:9).

Чи було Богові до вподоби потопити Тир і знищити його славного царя? Ні, Бог каже: "Бо не жадаю Я смерти помираючого, говорить Господь Бог, але покайтеся та й живіть!" (Єзекіїль 18:32). Останні слова Бога щодо Тира та його царя можна схарактеризувати одним коротким словом — сум. В Тирі було так багато обдарованих та розумних людей, багато краси та багатства, і так багато дарів Божих, що їх знищення було трагедією. Гибель такої великої цивілізації та такого блискучого правителя була трагедією, але їх потрібно було судити за їх гордість і злобу (Єзекіїль 28:11-19). Подібно до одного з його великих кораблів, Тир і його технології зазнають катастрофи. Це передбачення здійснилося. Горде місто та його цар загинули.

Подібно Тиру, ми живемо в цивілізації, яка вражає багатьма аспектами. Ми перебуваємо в найбільш розвиненій технологічно та успішній цивілізації в історії. Ми досягли таких результатів і до певної міри можна сказати: "таких див" які попереднім поколінням важко було собі уявити. Чи не буде нам соромно, якщо все це буде зруйновано через нашу власну гордість і непокору, і ми накликаємо на себе Божий суд? Це було б так само трагічно, як загибель титанічного Тира.

Насправді це було б ще більш трагічно і Божий суд був би ще більш жахливим, враховуючи те, що сьогодні Божа істина розкрита нам значно більше, ніж у часи царя Тира. Тир існував

століттями до приходу Ісуса Христа. В ті часи люди не мали такого доступу до Божого відкриття, як ми маємо сьогодні у Святому Письмі. Ми маємо можливість дізнатися все необхідне про Ісуса Христа: Його вчення, досконале життя, дивовижні чудеса, Його смерть, яку Він поніс за наші гріхи, Його воскресіння та панування над усім творінням. Якщо, попри всі ці знання, ми все одно відкинемо Його, то що тоді буде з нами? "Але кажу вам: Легше буде дня судного Тиру й Сидону, ніж вам!" (Матвія 11:22), попереджав Ісус Христос.

Біблійна звістка про суд над Тиром призначалась не тільки для цього міста. Це попередження для всіх нас, особливо для тих, хто був обдарований знаннями, технологіями та багатством. Це попередження для всіх, хто ігнорує Бога і схильний вважати людину мірою всіх речей і господарем усього, що існує.

Поклоніння технологіям

Ми повинні стерегтися спокуси поклонятися технологіям. Ніл Постман, дослідник в галузі культурології, попереджав про "божественність технологій". Він назвав одну зі своїх книг "Технополія", наголошуючи на тому, що технології мають монополію на мислення та спосіб життя. Я вважаю, що термін "технолатрія" буде більш влучним, ніж "технополія". Технолатрія - це форма ідолопоклоніння. Це поклоніння технологіям та техніці. Якщо ми є прихильниками технолатрії, ми ставимося до машин, пристроїв та методів так, ніби вони є богом. Якщо для вас це звучить як перебільшення, зверніть увагу на наступні чотири пункти.

По-перше, для великої кількості людей технологія, а не Бог, є остаточною реальністю та єдиною абсолютною впевненістю. Ми не впевнені, чи існує Бог, чи це - всього лише міф. Ми не впевнені, чи ми духовні істоти, створені за Його подобою, чи є просто біологічною випадковістю. Ми не впевнені, чи є гріх смертельною реальністю, чи це просто психологічний збій. Ми не впевнені, чи існує справжня любов, чи це лише ілюзія, заснована на певних хімічних речовинах і гормонах. Ми не впевнені у наявності життя після смерті. Ми не впевнені ні в чому, крім одного. Ми впевнені в технологіях. Як висловив Ніл Постман: "Що б не було спростовано або скомпрометовано, ясно, що літають літаки, антибіотики лікують, радіо передає та комп'ютери виконують обчислення". Бог вже не є найвищою, безсумнівною реальністю, Його замінили технології.

По-друге, при технолатрії ми більше не сприймаємо Слово Боже, Біблію, як наше головне джерело істини й остаточний авторитет для розуміння того, як нам слід жити. Замість цього ми спираємось на наукові експерименти та соціологічні опитування. Якщо хтось починає своє висловлювання словами "Біблія говорить...", ми відмахуємося від нього. Але, якщо висловлювання розпочинається словами "дослідники виявили...", то хто ж зможе сумніватися в тому, що ми чуємо? Якщо проповідник попереджає про Судний день, ґрунтуючись на тому, що говорить Біблія - цю інформацію зазвичай ігнорують. Коли вчений попереджає про глобальне потепління, ґрунтуючись на статистичних даних про те, що протягом останніх ста років середні температури підвищилися на пів градуса, ми хвилюємось про неминучу загибель і проводимо міжнародні саміти, щоб впоратися з проблемою, що наближається. Авторитети, які направляють наше життя, є експертами не в Писанні, а в статистиці. Кого цікавить, що Біблія говорить про жадібність, лінь або експлуатацію? Ми віддаємо перевагу роздумам про економічні показники, цифри безробіття та дефіциту торгового балансу. Кого цікавить, що Біблія говорить про секс? Ми краще послухаємо, що скажуть дослідники, а потім розглянемо, які технології вони можуть запропонувати, щоб зробити гріх безпечнішим.

Третій аспект технолатрії - це благоговіння, трепет і здивування, які ми відчуваємо в присутності технологій та їхніх див. Не можу підрахувати, скільки разів я чув, як люди говорять: "Чи це не дивовижно, що люди можуть робити у наші дні?" Стало звичайним говорити про досягнення в медицині, такі як заміна суглобів, пересадка органів або створення відділень для новонароджених, де рятують передчасно народжених дітей, вагою менше кілограма. Ми відчуваємо трепет, коли спробуємо нову комп'ютерну програму, або побачимо клонованих тварин, або блукаємо по фабриці, де завзято працюють роботи. Неможливо заперечити, що деякі з технологій дійсно дивовижні, і той факт, що ми захоплюємося ними, не був би поганим, якби ми не припинили захоплюватися Божими діями і чудесами. При технолатрії ми вважаємо Бога нудним або непотрібним; ми набагато більше захоплюємося мудрістю науки та дивами техніки.

Четвертий симптом технолатрії полягає в тому, що ми довіряємо технології так само, як нашому Спасителю. Ми віримо, що медичні технології можуть врятувати нас від усіх хвороб. Ми віримо, що військові технології захистять нас від ворогів. Ми довіряємо освітнім методам, щоб врятувати нас від соціальних проблем. Ми віримо в економічні методи порятунку від фінансового краху. Ми довіряємо терапевтичним методам порятунку від психологічного занепаду. Ми довіряємо таким інформаційним технологіям, як радіо, телебачення та інтернет, вважаючи, що вони врятують нас від нудьги, суму та порожнечі. Британський мислитель Мері Міджлі назвала одну зі своїх книг "Наука як визволення" і блискуче написала про невірну довіру до технологій. У нас є багато різних технологій і пристроїв, щоб врятувати нас від будь-чого.

Ну, майже від всього. Технології не можуть відкрити нам Бога, визволити від гріха або допомогти нам жити вічно. І що з того? Для багатьох людей Бог, гріх і вічне життя в будь-якому разі не мають значення. Технології — ось це наша кінцева реальність, і вони діють прямо зараз. Ми більше занепокоєні пошуками ліків проти СНІДу та раку, ніж спасінням від пекла. Ми докладіємо зусилля, щоб відкласти смерть, ніж готуватися до життя після смерті. Нас більше хвилює те, як навчити наших дітей математиці та природничим наукам, ніж навчити їх доброчинності та чесності. Технолатрія дає нам абсолютно нове визначення спасіння та абсолютно новий набір пріоритетів.

Отже, не буде перебільшенням сказати, що багато з нас віддані поклонінню технологіям. Як ще ми можемо назвати той факт, що щось стає нашою кінцевою реальністю, нашим найвищим джерелом істини, нашим головним об'єктом благоговіння і захоплення, нашою головною надією на спасіння? Не сприймайте мене неправильно. Я не кажу, що технології — це погано. Технолатрія — ось що дійсно погано. Можна використовувати винаходи, навчатися на наукових дослідженнях і так далі. Але коли ми поклоняємося технологіям і відводимо їм місце, яке належить лише Богу, то робимо жахливу помилку.

Марне поклоніння

Бог і тільки Бог заслуговує нашого поклоніння. Він нескінченно могутній і величний. Він підтримує все, що існує. Він абсолютно святий і повністю справедливий. Він - джерело всієї мудрості та краси. Він наповнений добротою та любов'ю. І все ж ми маємо жахливу звичку робити щось (будь-що!) — що замінить Бога. Дехто вирізує ідола та кланяється йому; інші розробляють технології та поклоняються їм. Але будь то ідолопоклонство чи технолатрія, результат однаковий: ми відокремлюємо себе від великого і славетного Бога і відокремлюємо себе від всього, що робить наше життя гідним життя. Подивімося, що

говорить Біблія про старомодне ідолопоклонство, і подивимось, як це застосовується до новомодної технолатрії.

У книзі пророка Ісаї стверджується: "Так говорить Господь, Цар Ізраїлів та Викупитель його, Господь Саваот: Я перший, і Я останній, і Бога нема, окрім Мене!" (розділ 44, вірш 6). Потім Писання каже: "Всі, що роблять бовванів, марнота вони, і їхні улюбленці не помагають, а свідками того самі: не бачать вони та не знають, щоб застидатись!" (вірш 9). Коли ми поклоняємося чомусь іншому, окрім Бога, ми понижуємо себе до нічого, і все, чого ми доторкаємося, стає непотрібним.

Ідолопоклонство завдає нам шкоди, роблячи нас дурними. Ісаїя 44 описує, як коваль створює собі ідола з матеріалу, який він знає найкраще - з металу. Цей металевий ідол повинен зробити його сильнішим, але коваль голодує, втомлюється і навіть може втратити свідомість під час його виготовлення. Коваль може бути розумним, коли річ йде про його технічні вміння в роботі з металом, але він дурень, якщо поклоняється йому. Потім Ісаїя описує тесляра, у якого була схожа проблема. Його технічні здібності полягають в роботі не з металом, а з деревом, тому дерево - це те, чому ця людина поклоняється. Він рубає колоду, спалює половину її на вогні, а потім поклоняється іншій половині. Яка дурість! Ісаїя 44:18 «Не знають і не розуміють вони, бо їхні очі зажмурені, щоб не побачити, і стверділи їхні серця, щоб не розуміти!». Вони настільки зайняті поклонінням безглуздим речам, які вони роблять з металу або дерева, що стають цілковито безголовими.

Схожу аналогію можна знайти у Псалмах 113:10-16. В дев'ятому вірші псалмоспівець вигукує: «Не нам, Господи, не нам, але Йменню Своєму дай славу за милість Твою, за правду Твою!». У наступному уривку люблячого та вірного Бога протиставляють рукотворним ідолам: «А Бог наш на небі, усе, що хотів, учинив. Їхні божки срібло й золото, діло рук людських: вони мають уста й не говорять, очі мають вони і не бачать, мають уші й нечують, мають носа й без нюху, мають руки та не дотикаються, мають ноги й не ходять, своїм горлом вони не говорять!». Сказавши це, псалмоспівець додає хвилююче твердження: «Нехай стануть такі, як вони, ті, хто їх виробляє, усі, хто надію на них покладає!». Якщо ви вшановуєте неживі та некорисні речі, ви самі стаєте безголовими, безжиттєвими та марними. Ви опускаєтеся на рівень свого кумира.

Як це пов'язано з технолатрією, тобто поклонінням технологіям та різним пристроям? Ось як. Коли ви відвертаєтеся від Особи живого Бога та робите техніку вашою кінцевою реальністю, вашим найвищим джерелом істини, центром вашого благоговіння та тим, кому ви довіряєте отримання свого спасіння, ви стаєте менш подібними до людини і більше стаєте схожими на річ. Ви очищуєте ваше життя від реальності та розглядаєте все, що відбувається навколо вас, як машину.

Коли людина потрапляє в залежність від технолатрії, то все, що вона вивчає, перетворюється на машину. Все, що вона робить, стає технологічним процесом. Все, що неможливо виміряти або описати за допомогою статистики, для неї просто не існує. Ми беремо щось таке складне і прекрасне, як людський розум, приписуємо йому число і називаємо IQ. Люди стають не чимось іншим, як набором характеристик, які можна описати числом.

Економічний фактор є одним з найбільш яскравих аспектів технолатрії. Ми багато говоримо про рівень життя, навіть якщо живемо без будь-яких стандартів. Іноді ми думаємо, що наш рівень життя вищий, ніж у попереднього покоління, у нас навіть є цифри, що це підтверджують. Але що насправді означають ці цифри? Чи дійсно ми кращі й щасливіші, ніж

були наші бабусі та дідусі? У нас є мікрохвильовки, смартфони, комп'ютери та розкішні автомобілі, це правда. Але також у нас більше розлучень, наркотиків та депресій. Ми мало спілкуємося зі своїми сусідами і не можемо згуртуватися зі своїми сім'ями, але у нас відмінний рівень життя! Якщо ви мені не вірите, запитайте економістів — у них є дослідження та цифри, що це підтверджують!

Велика іронія технолатрії полягає в тому, що чим більше ми віримо в статистику, технологію та техніку, тим гірше стає наше становище. У нас ніколи не було такої кількості різних форм контролю над народжуваністю та абортами, але у нас більше дітей, народжених поза шлюбом, ніж будь-коли раніше. У нас ніколи не було такого високотехнологічного обладнання для поліції та збройних сил, але наш світ став небезпечнішим, ніж будь-коли. У нас ніколи не було стільки освітніх програм, як зараз, але люди читають все менше і менше, і грамотність продовжує падати. У нас ніколи не було такої кількості "експертів" з психології та соціології, і з усім тим у нас ніколи не було таких широко поширених психологічних та соціальних проблем. У нас ніколи не було так багато інформації та досліджень, але ми ще більше, ніж будь-коли, заплуталися в тому, хто ми й чому ми живі. Можливо, ми поклоняємося не тим богам? Можливо, ми шукаємо порятунку не в тому напрямку?

Знову ж таки, не сприймайте мене неправильно. Я не стверджую, що технологія погана, або що біологія, соціологія, психологія і всі інші "науки" погані. Коли Біблія критикує поклоніння ідолам, виготовленим з дерева, срібла чи золота, вона не критикує саме дерево, срібло чи золото, і не критикує майстерність. Біблія засуджує ідолопоклонство. Я не атакую наукову практику і не заперечую переваги нових винаходів. Я захоплююся вченими та винахідниками, і я ціную технології, але коли ми боготворимо ці речі, тоді благословення перетворюються на прокляття. Технології та наука — чудові помічники, але жажливі боги.

Якщо ми вклоняємося Богу життя та любові, справедливості та вірності, то таким чином ми самі стаємо більш живими, люблячими, справедливими та вірними. Якщо ми віримо в механічний процес та механічний світогляд, ми самі стаємо більш схожими на машини. Як сказано в Псалмі 113:16: «Нехай стануть такі, як вони, ті, хто їх виробляє, усі, хто надію на них покладає!».

Повернення до Бога

Ми маємо визнати свою помилкову відданість технолатрії та повернутися до єдиного істинного Бога, який нас створив. Що мається на увазі?

По-перше, нам слід визнати, що Господь Бог Всемогутній є єдиною та остаточною реальністю. Він єдиний вічний. Все інше залежить від Нього у своєму існуванні. Ще до появи всесвіту, Він уже був Богом, і після зникнення цього світу, Він також буде Богом. У книзі пророка Ісаї у 46 розділі записані слова Господа. Він каже: «Я Бог, і немає іншого Бога, нема подібного Мені». Ось чому ми поступаємо так дурно, коли намагаємося звести любов, вірність і свободу до механічних та матеріальних категорій. Ще до існування матерії були любов, вірність та свобода, бо був Бог, Свята Трійця, Отець, Син і Святий Дух. Духовна реальність передує матеріальній реальності, бо Бог є Духом.

По-друге, як тільки ми визнаємо живого Бога єдиною кінцевою реальністю, то повинні визнати Слово Боже єдиним найвищим авторитетом. Саме Словом Божим було створено всі створіння. Саме Слово Боже, записане в Біблії, несе нам Божественну істину в зрозумілій нам формі. Саме Слово Боже, яке стало плоттю в Ісусі Христі, відкриває нам характер Бога та спасає нас. Дослідження та експерименти можуть бути корисними та інформативними в

багатьох випадках, але основою нашого життя, нашим найвищим авторитетом може бути лише Слово Боже.

По-третє, ми повинні поклонятися Богові та захоплюватися Його величчю та таємницею. Все, що ми робимо за допомогою наших технологічних засобів, все, що ми вимірюємо та досліджуємо за допомогою наших методів, не може порівнятися з безмежним, величним Богом, який створив все, що існує, та надав нам розум, щоб вивчати те, що Він створив, і використовувати це. Бог, а не технології, повинен бути нашим головним об'єктом захоплення та подиву.

По-четверте, нам необхідно довіряти цьому великому й славному Богу як єдиному, хто може нас спасти. Наші найбільші проблеми - це гріх та смерть. Технології нічого не можуть зробити або з тим, або з іншим. Щодо гріха, терапевтична техніка може допомогти змінити деякі моделі поведінки, але вона не може прощати нашу провину або видаляти гріх, який вкоренився в кожному з наших сердець. Технічні засоби не можуть вилікувати порушені нами відносини з іншими людьми і вже точно не можуть вилікувати наші відносини з Богом. Щодо смерті, то медичні технології можуть справлятися з деякими хворобами і відкладати смерть на певний час, але вони не можуть остаточно перемогти смерть і дарувати нам вічне життя. Гріх і смерть занадто серйозні, щоб з ними могли впоратися технології. Тільки Бог може з ними впоратися. Ісус Христос переміг гріх Своєю кров'ю, пролитою на хресті. Він переміг смерть через животворну силу свого воскресіння. Так що довіртеся Ісусові Христові. Тільки Він здатен спасти і повністю змінити вас.

Коли ви вклоняєтеся неживим ідолам, то стаєте подібними до них, але коли ви вклоняєтеся Богові життя, любові, святості, вірності та істини, що прийшов до нас в образі Ісуса Христа, ви стаєте більше схожими на Нього, оскільки Його Дух діє в вас. Ви відкриваєте для себе свою славу ідентичність, як діти Божі, та ставитеся до інших людей з любов'ю та повагою, як гідних носіїв Божого образу. Ставши Божими синами чи доньками, ви можете насолоджуватися творінням і досліджувати його як Божий дар. Ви можете використовувати технології на славу Його. Ви можете любити людей як носіїв Божого образу, але ви не можете вклонятися жодному з них. Збережіть своє поклоніння для Бога, і тільки для Бога.

Ви зможете поставити технології на їхнє законне місце, і розташувати людей на їхніх законних місцях лише тоді, коли віддасте Богу Його законне місце. Це особливе місце знаходиться на троні вашого життя.